СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 211. Джерзи Сити, Н. Дж., четвер, 11. вересня 1930. VOL. XXXVIII. No. 211. Jersey City, N. J., Thursday, September 11, 1930. THREE CENTS.

ОБМЕЖУЮТЬ ІМІГРАЦІЮ, ЩОБ ЗАРАДИТИ БЕЗРОБІТТЮ

ВАШИНҐТОН. — З департаменту стейту розіслано на приказ президента Гувера циркулярі до американських консулів у тих краях, звідки прибуває найбільше іміґрантів до Америки, взиваючи консулів здержати видачу віз на вїзд до Америки тим особам, які можуть стати публичним тягаром.

Самі консулі мають рішати, чи певна особа може стати таким тягаром. В той спосіб хоче уряд не допустити до збільшення числа безробітних.

Президент Гувер намагався вплинути на конґрес, щоби цілковито здержати на один рік приплив дальшої іміґрації, але цього не вдалося перевести.

В АРГЕНТИНІ ЩЕ НЕМА СПОКОЮ.

БУЕНОС АЙРЕС. — Вправді доконано в Арґентині державного перевороту й ґенерал Хозе Урібуру став президентом, але сторонники Іріґоєна не піддаються. Ситуація є там непевна, але годі чогось дізнатися, бо заведено дуже гостру військову цензуру, котра випускає тільки ті звідомлення, які підходять під смак теперішньої влади.

Але вже знати, що при перевороті не обійшлося без проливу крови.

БІРЖА Й ЕКОНОМІЧНА ДЕПРЕСІЯ.

НЮ ЙОРК. — Річард Гвитней, президент „Ди Ню Йорк Ексчендж", говорив на купецькім зібранню про економічну кризу в Америці. Він ствердив, що вже тепер видно зворот до кращого, та що в короткім часі бизнес верне до нормального.

Разом з тим він пояснював, що біржа не має нічого спільного з економічною депресією. Вона її не викликала. Навпаки, спад цін на біржеві папери є наслідком економічної депресії.

Причиною депресії була знову надмірна продукція. Вартісні папери йшли вгору не тільки тому, що компанії добре заробляли, але тому, що всі сподівалися, що компанії заробляти-муть ще більше. Колиж прийшов застій у продукції, річ ясна, відчула його біржа. Це й спричинило крах на біржі.

БОТЛЕР ПРО ПРОГИБІЦІЮ.

НЮ ЙОРК. — Д-р Никлас Ботлер, президент Колюмбійського університету, заявив, що республиканській конвенції нюйорського стейту не вдасться цего року обійти справу прогибіції. Кождий з делеґатів мусітиме виразно заявлятися, яке він займає становище. Ботлер є певний, що 60% голосуючих буде за знесення прогибіції.

ГОКС ПОБИВ РЕКОРД ЛИНДБЕРҐА.

ДІТРОЙТ. — Капітан Френк Гокс перелетів з Дітройту до Ню Йорку за 3 години і 3 мінуті. В той спосіб побив він рекорд Линдберґа, який виносив 4 години і 15 минут.

СЛІДИ ЕКСПЕДИЦІЇ ЗПЕРЕД 85 ЛІТ.

ЕДМОНТОН (Альберта).—В едмонтонських ґазетах описує летун Ґілберт свою експедицію до підбігунових країв і подає, що знайшов рештки двох таборів полярної експедиції сера Джана Френклина, по якій пропав слух тому 85 літ.

„ПРОГИБІЦІЙНІ ПОНЧІ".

ВАШИНҐТОН. — Кажуть, що жінки сухих секретарів і сенаторів заняті тепер у Вашинґтоні придумуванням ріжних кактелів і пончів з соків і ягід без домішки алькоголю.

БРУН ГОТОВ ЗРЕЗИҐНУВАТИ.

НЮ ЙОРК. — Гейвуд Брун, соціялістичний кандидат до конґресу, заявив, що він радо зрезиґнує з своєї кандидатури в користь своєї контркандидатки Миссис Рут Прет, якщо вона зобовяжеться обстоювати в конґресі соціялістичну програму заради безробіттю та наклонить більшість республиканської партії, щоби вона стояла за ту програму.

В той спосіб відповів Брун Миссис Прет на її увагу, що він нічого не зможе зробити в конґресі, бо не знайде в нікого поперття.

НОВІ ХЕМІЧНІ ВИНАХОДИ.

СИНСИНАТІ (Огайо). — На зборах Американського Хемічного Товариства розповідають хеміки про ріжні чуда-дива з области своїх досягнень на полі хемії.

Між іншим подали спосіб, в який можна витягнути з 100 ґальонів нафти 100 і пів ґальонів ґазоліни.

А далі доказували, що коли прийде час, що не буде можна вбивати 10,000 худоби, як це тепер є в Шикаґо, тоді буде можна випродукувати дуже легко 10,000,000 фунтів дріжджа денно, а воно заступить поживу, яку дістаємо з мяса з 10,000 штук худоби.

ПОМІЧ ПОТЕРПІВШИМ ВІД ҐУРАҐАНУ.

САНТО ДОМІНҐО. — Досі начислено понад 4,000 загинувших підчас ґураґану. Покалічених є понад 5,000. Місто одержало вже більшу поміч у ліках, лікарях і поживі. Поміч прийшла з Куби, Гайті й з Порто Ріко.

ДЕРЖАВНІ ВИДАТКИ ЗРОСТАЮТЬ.

Департамент торговлі подає, що державні видатки 48 стейтів виносили в 1917 році $517,503,220. Десять літ пізніше, себто в 1927 р., ті видатки виносили вже $1,726,989,016.

НЕ ХОЧЕ ВЕРТАТИСЯ ДО АМЕРИКИ.

Нюйорський бандит Даймонд, якого депортовано з Німеччини на тягаровім пароплаві, старається через радіо-телеграф добитися, щоби німецький уряд дозволив йому пересісти на морі на пароплав, який іде до Европи й вернутися до Німеччини.

ДІСТАВ 6 МІСЯЦІВ ЗА ПОБИТТЯ СУДДІ.

Джозеф Борнштайн із Ст. Джан, Нфд., мав недавно судову розправу, яка покінчилася його програною. За це постановив він пімститися на судді Вілліямові Горнудови, який видав вирок. В кілька днів опісля стрінув він суддю на дорозі та вдарив його кілька разів палицею. Ця „відплата" коштує його 6 місяців тюрми.

РЕВІЗІЇ У ПЛАСТУНІВ.

Дня 23. липня ц. р. перевела поліція в Підгайцях ревізію в домах пластунів Федеркевича, Пенкальського й Понінського. У першого поліція забрала всі курінні книги, письма з ВПК і ОПК, звіти і всі програми сходин пластового куріня в Підгайцях. Другого дня візвано Федеркевича на поліцію і списано з ним протокол.

НАЙШЛИ ВБИЙНИКА ПО 33-ОХ РОКАХ.

В Сечурі (коло Клюжу, Румунія) хотіли заарештувати жандарми господаря Ковалікова, що замордував перед 33-ма роками одного чоловіка й жінку. Жандарми не могли заарештувати виновника, тому що цей лежить на смертній постелі.

РЕВІЗІЇ Й АРЕШТУВАННЯ.

Дня 9. липня ц. р. перевела поліція в Стрілкові, стрийського повіту, ревізії в голови місцевої читальні „Просвіти" Ів. Ковальчука, у студ. Мих. Романчука та в робітників Дмитра Столярського й Ів. Цапа. Арештовано Ів. Ковальчука. — Дня 17. липня ц. р. в Підлісках Малих коло Львова поліція перевела ревізію у М. Дедика, Вол. Пришляковича, Вол. Макогона та у Вол. Максимова. Нічого не знайшли. Шукали за якимись часописами.

НЕ ДАЮТЬ ЗБІЖЖА ДО МАҐАЗИНІВ.

На Україні доставлено до маґазинів тільки 10% ухваленої на липень скількости збіжжа. Акція маґазинування збіжжа натрапляє на значний опір населення, а навіть колективних господарств. В часі одних пяти днів в одеській окрузі замісць 80,000 тон, доставлено тільки 4,000 тон збіжжа. З цеї причини ширится збіжева спекуляція. Приватні купці викуповують збіжжа і платять селянам ціни багато вищі як уряд. Все це викликує поважну дезорґанізацію в господарському життю. Комуністи, як звичайно, звалюють всю вину на „куркулів".

БРУН ПРО ДЕРЖАВНІ ВИДАТКИ.

Гейвуд Брун, соціялістичний кандидат на конґресмена в Ню Йорку, каже, що 75% американського буджету йде на воєнні ціли замісць на такі ціли, з яких мали би користь ті, що платять податки.

РОЗБИШАКА УБИВ ДВОХ УРЯДОВЦІВ У ПОЇЗДІ.

Молодий розбишака, Емері Френет, убив в неділю рано, 24 серпня, двох американських митових урядовців у пасажирськім поїзді з Форт Френсес до Вінніпеґу, в околиці стації Імо, Онт. В суботу вечер він був арештований на танці у Форт Френсес за обкрадання автомобілів. Коли полісмен заложив йому ланцюшок на одну руку, Френет вспів вирватися і втекти. На стації вчепився до переїжджаючого пасажирського поїзду і коли поїзд був в руху, Френет став з револьвером перед кондуктором Айрлендом. Кондуктор побачив на руці Френета поліційний ланцюшок і зміркував, що жартувати з ним годі, отже піддався його розказам. Разом перейшли вони через кілька вагонів зі сплячими пасажирами, аж опинилися у вагоні для курців. Там дрімав американський митовий урядовець. Коли потяг зачав спинюватися коло стації Імо й урядовець, прокинувшись, хотів стати на ноги, Фремент без слова перестороги і без вагання стрілив до нього. Урядовець тільки зівнув і вмер на місці. Люди у вагоні до тої хвилі не знали, що на поїзді є щось незвичайне. Розбишака казав кондукторови стати і коли потяг спинився, пустився з ним до виходу. На сходи вагону став другий американський митовий урядовець, який мав першого звільнити. Розбишака стрілив і до нього і також убив його на місці. Відтак лишив кондуктора, пішов до льокомотиви, там ограбив машиніста, паляча та бреймена і зник. Незадовго пустилася за ним погоня.

Френет зявився рано в одного фармера коло Бервик і зажадав їсти. Йому сказано, що снідання ще нема. Тоді він пішов до дому через дорогу і там дістав снідання. По хвилі надїхав поліційний автомобіль і скрутив на подвіря фармера. Родина повтікала з хати і Френет лишився в ній сам. Поліція окружила хату і зачалася облога. Френет відстрілювався три години. Опісля підпалив хату і старався втекти з неї задніми дверми. Тут поцілили його дві кулі: одна в живіт, друга в щоку. Френета зловлено і відставлено до шпиталю в Імо, де він пополудні помер.

РЕВІЗІЇ И АРЕШТУВАННЯ В ХОДОРОВІ.

Дня 4. серпня переведено в Ходорові цілий ряд ревізій і арештів, головно серед української інтелігенції, які тревали від ранку аж до пізного пополудня. Поліція була в домах Пеленських, дир. Василика, дир. Гаврилюка, студ. Лукашевського й інших. Пополудні арештовано студента Яворського, який цього дня приїхав з Праги. Увечері привезено здається з Боринич або Вибранівки двох студентів і відставлено до поліційних арештів. Прізвищ їх не можна було устійнити. В цілій околиці помітно оживлену діяльність поліції — як кажуть, все це в звязку з Бібркою.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ДІМ В АРҐЕНТИНІ.

В місті Берісо в Арґентині українські еміґранти закінчили будову першого Українського Народного Дому в цій державі. Будова велика й гарна, поставлена заходом місцевого товариства „Просвіта", яке переіменоване в 1924 році з українського товариства „Молода Громада".

Товариство „Молода Громада" зорґанізоване в більшости еміґрантами з Придніпрянщини, які приїхали до Арґентини в 1922—23 роках. Тепер вони ведуть завзяту боротьбу з русотяпами-малоросами, які вважають себе поступовцями й належать до „Союза Русскіх Рабочих". Українська ідея все більше єднає біля себе тих, що нарешті усвідомлюють своє національне імя.

РЕВІЗІЇ И АРЕШТУВАННЯ В СКОЛІМ.

В Сколім арештовано Ів. Бутковського. Тоджеж переведено ще ревізію в Антона Меледеза. В звязку з цими ревізіями дня 27. липня ц. р. поліція покликала на постерунок Б. Вільшинського, Н. Галушку, М. Білецького, В. Бичковича, Б. Івасикова і В. Бориса на пересухання та списала з ними протокол в справі їхніх „алібі". По пересуханні Галушку і Білецького випущено зараз, всіх інших — на другий день.

НЕ ХОЧУТЬ ПРОДУКТІВ РОБОТИ ВЯЗНІВ.

Правительство Канади має взяти під увагу питання, чи не припинити довозу вугля з СССР до Канади. Сей вуголь є в першій мірі продуктом роботи вязнів і тому в Канаді можна його продавати нижче ціни канадійського вугля. Його оголошують на продаж в Канаді по $5.50 за тону і привозять його щораз більшими скількостями. Припинення довозу совєтського вугля може зменшити безробіття в областях камяного вугля в Канаді.

В році, що скінчився 31 липня, привезено до Канади дешевого російського вугля за близько один і чверть міліона долярів, а саме 305,270 тон. За самі чотири останні місяці привезено до Канади 104,781 тон вугля, яке коштувало $663,363.

КООПЕРАЦІЯ В ЧСР.

Чехословацька республика має тепер 15,550 кооператив ріжного типу. Найбільше є кооператив кредитових, з яких Словаччина і Закарпатська Україна має 964; рільничих кооператив є в ЧСР. 4,679, ремісничих 1,416, споживчих 1,033, будівельних і мешканевих 1,525. Робітничі й урядничі кооперативи є згруповані у 6 центральних союзах, яких оборотовий капітал виносить 2 і пів міліона корон.

РОБІТНИКИ БОРЯТЬСЯ.

Дня 1. серпня ц. р. зібралося в Побережу, пов. Станиславів, 33 робітників з Дубовець і 100 з Побережа, щоби стати до роботи при реґуляції Дністра. На плату, предложену підприємцем, погодилися тільки робітники з Дубовець. Робітники з Побережа умовин не приняли і жадали вищої плати. Коли дубовецькі всежтаки хотіли стати до роботи — робітники з Побережа розігнали їх. В справу вмішалася поліція і шукає бунтівників.

ФАШИСТИ ЖОРСТОКО ПЕРЕСЛІДУЮТЬ СЛАВЯНСЬКІ МЕНШОСТИ

ЗА 8 РОКІВ АРЕШТОВАНО БІЛЯ 20,000 СЛАВЯН, А 2,172 ПОКАРАНО НА СМЕРТЬ.

БІЛГОРОД (Юґославія). — Вся громадська опінія Юґославії дуже схвильована протестом Славян-утікачів з Італії проти фашистівського переслідування Словінців та Хорватів. Збігці, які втікли з Істрії до Юґославії, оголосили протест до всього цивілізованого світа проти звірств, які роблять фашисти на славянських землях, окупованих Італією.

У протесті подають відомости, що за 8 років фашистівського панування в Італії було арештовано більше як 20,000 Славян. 2,172 Словінців та Хорватів покарано смертю; 3,200 славянських шкіл, дитячих садків, читалень та інших культурних установ зруйнувала й спалила фашистівська мафія. 14 словінських ґазет знищено, помешкання їх зруйновані, а майно пограбоване.

Тепер утікачі від фашистівського терору протестують проти переслідування фашистами 600,000 Славян, які попали під панування Італії. До того протестанти додають, що від фашистівського режіму втікло за кордон принаймні 6,000 Італійців, які бояться, що їх убють таксамо, як колись убили соціяліста Матіоті та інших противників фашизму.

ІТАЛІЙСЬКИЙ ПОСОЛ ПРОТЕСТУЄ.

ПРАГА (Чехословаччина). — Італійський посол відвідав заступника міністра закордонних справ, Крофту, й склав йому протест проти того гострого тону супроти Італії, який прибрала чеська преса із-за переслідування й розстрілів Славян в Італії. Крофта відповів, що він нічого не може зарадити, бо в Чехословаччині преса знаходиться поза впливом уряду.

АНДРЕ ЖИВ КІЛЬКА ТИЖНІВ НА ОСТРОВІ.

ТРОМСО (Норвеґія). — З прочитаних сторінок у щоденнику товариша Андре, Стрінберґа, видно, що їх бальон упав на лід яких 700 миль від північного бігуна, на 83-му північному рівнобіжнику. Звідти всі три члени виправи з тяжким трудом направилися на південь. Плаваючі леди принесли їх до Білого острова. Тріскання ледових піль примусило їх вибратися на остров.

Тут вони прожили кілька тижнів, але не могли перетерпіти страшних морозів та полярних бур. Всі три умерли в жовтні 1897 року. Корабель з останками Андре та Стрінберґа тепер очікує приходу другого пароплава, на якому журналісти везуть останки третього члена виправи, Френкеля, та багато річей з виправи Андре, які вони знайшли додатково на острові.

ВЕЛИКА ПОЖЕЖА ҐАЗОЛІНИ НА ВОДІ.

АТЕНИ (Греція). — У заливі недалеко Пирейської пристані згоріло 18 наливних барж, які були нагружені ґазоліною Стандард Ойл Ко. Притім згоріло 8 осіб, а 20 тяжко попарено. Вогонь загрожував також іншим пароплавам, але їх пощастило вратувати.

Вогонь спричинив шкоди на 2,000,000 долярів. Думають, що причиною пожежі була несправність помпи на англійському наливному пароплаві. Частина ґазоліни вилялася на воду. Вона загорілася на воді від того, що кухар викинув до води горіючу головню.

АФРИДИ ЗДАЮТЬСЯ.

СІМЛЯ (Індія). — Прибуття нових англійських військових сил з гарматами й танками зробило великий вплив на Афридів. Ватажки окремих племен звернулися до Англійців з заявою, що вони припиняють усяку боротьбу проти Англійців і просять, щоб Англійці більше не бомбардували з літаків їх сіл та сіл приятельських їм племен Індусів.

Африди скаржаться, що літаки завдали їм велику шкоду, а особливо тяжке те, що від бомб гинуть не лише ті, котрі виступають проти Англійців зі зброєю в руках, але й малі діти та жінки. Англійці кажуть, що Африди так морально прибиті, що вже нема потреби обстрілювати їх сіл, а вистарчить лише звичайного патрулювання літаків, щоби запобігти новому скупленню збройних банд.

ҐРАНДІ ВИХАВ З ЖЕНЕВИ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Всі здивовані несподіваним залишенням Женеви італійським міністром закордонних справ, Ґрандієм. Він був на засіданню Головної Ради Ліґи Націй і мав узяти участь у пленарних засіданнях Ліґи. Та на передодні відкриття пленарних засідань він вихав до Риму. В Лізі Націй його заступатиме один італійський сенатор.

Тепер усі губляться в здогадах про причини такого несподіваного поступовання Ґрандія. Дехто думає, що він вихав, щоби не підносити воєнноморського порозуміння між Італією та Францією, або побоявся того, що доведеться відповідати на запитання про мілітаристичні промови Мусоліні й погрози його сусідам. Італійці кажуть, що у Ґрандія є багато негайних справ в Італії.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи", Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

КОЛИ ЗАГАЛ МОВЧИТЬ

Нюйорський ґенеральний прокуратор хоче доконче дійти до того, чому саме за молоко, за яке фармерови платять 4 або 6 центів, треба платити в Ню Йорку 16 або 20 центів. Ота похвальна цікавість прокуратора готова бути незабаром вповні заспокоєна, якщо тільки тих 144 інспекторів, які взялися доходити справи, матимуть дійсну охоту, відвагу й силу вивязатися зі свого завдання.

Вправді й ті інспектори не скажуть нічого нового, але зате вони офіціяльно ствердять, що вся торговля споживчими артикулами є контрольована звичайними бандитськими спілками. І от тільки завдяки тому ціна ярини, яку привезено з Флориди, підноситься без всякої причини вдвоє, коли її переладовано з ваґону на віз. Такесаме є з мукою. із іншими середниками поживи. Підносять бандити ціну навіть тоді, коли є страшне безробіття і коли населення не доїдає.

Було би воно тягнулося так спокійно далі, якби не те, що біда заглядає людям в очі, а в таку хвилю легко захитати голосами. А що републиканці раді би повалити демократичних диктаторів з Тамені Гол, то й висувають тепер ріжні злочинства, звязані з демократичною адміністрацією.

Звідси походить ота мала чистка, яку розпочато в Ню Йорку. Як далеко це місто занечищене морально, пізнати найкраще по тім, що за короткий час треба було усунути 5 суддів-хабарників. Дійшло вже було до того, що суддя являється на бенкеті, влаштованім у його честь — бандитами.

Та не треба думати, що такі дива діються в однім тільки демократичнім Ню Йорку. Їх не бракує і по інших містах, в яких адміністрація спочиває у републиканських руках. А от у Шикаґо бандити складали правильно тижнево великанські суми на підкупство полісменів, суддів та інших урядовців, а навіть підпирали фінансово виборчі фонди і рішали, хто має бути сенатором чи конґресменом.

Все те можливе в Америці тільки тому, що політикою займаються спеціяльні професіонали, а широкий загал мало тим усім цікавиться. Загал бачить лихо й деморалізацію й оплачує це все своїми грішми, але не реаґує, даючи себе тероризувати бандитським спілкам і несовісним політикерам. А тільки загал може внести дійсне оздоровлення при помочі преси, віч, протестів і виборчої урни.

ЧИ АНҐЛІЯ ВЖЕ ВИЧЕРПАНА?

(Далі).

Позашкільна освіта.

Не малі переміни зайшли від війни й на других полях. Взяти хочби справу освіти для дозрілих людей.

В цілій Анґлії слідно великий поступ на сьому полі. Шкільна влада просто заставлена вести ріжні курси для старших. В місті, де живе авторка, була до війни одна школа для дозрілих, нині є їх шість. У тих школах учать усього. Люди, що не мають висшої освіти, можуть у сих школах приготовитися так, що можуть піти до колеґій. Богато людий іде з фабрики до школи, богато зі школи до фабрики.

Загальною цілю всего висшого шкільництва для дозрілих є його демократичний характер. Се проявляється в самоуправі школи та в орґанізації школою ріжної публичної служби. Так, преміром, учителі навчають у вязниці, а рівночасно зимою по сусідних селах, а літом по таборах, уладжених партією праці. В сей спосіб місто зближається до села, бо по селах повстають кружки, які стоять у постійних зносинах з кружками по містах.

Другу таку співпрацю заведено між безробітними й працюючими. Веде сю роботу Клюб Народної Служби. Клюб уладив робітні, оперті на самоуправі й само-образованню. У робітнях безробітні члени роблять даром для тих, що потребують. Коли плян уводженно в життя, то аренжери мали немало труду, але помогли їм при тому особисті зносини та те, що вони мали відвагу робити постійно нові досвіди. Клюбови вдалося заглаїти найтяжші страховища безробіття.

Музика й театральні представлення.

Говорячи про школу, перейдім до других прояв культури.

Гемилтон Гарі, один з найбільших диригентів симфонічних оркестр в Анґлії, каже, що одним з найкращих споминів у його життю буде спомин про нових слухачів з робітничої кляси. На його думку, Анґлієць сильно розвинув послідними часами свій смак до музики. Приписати се треба ґрамофонови та радіови. Розбуджений смак до музики каже анґлійському робітникови шукати насолоди музикою на концерті. Через те концертові ґалі виповнені нині по береги. По ріжних містах істнують кляси, в яких добрі вчителі навчають теорії музики. Кляси орґанізовані робітниками, і ходять до них виключно робітники.

Тесаме слідно на других полях штуки. Є кляси, які вчаться малювати водними або олійними фарбами. Вони часто уряджують вистави. Є осібні кляси для читання драматичних творів та для виставлювання.

Охота поборювати трудности — ціна втіхи з найкращого.

Вся ся живуча діяльність починається сама від себе. Всі сі рухи, обнимаючі всякі поля діяльности, злучені зі собою. Вони всі стремлять добитися на висший уровень. В усіх них учасники хотять радуватися найкращими річами, хочби вони були дуже трудні.

Один ґазетяр відраджував раз робітникам читати „Етику" славного німецького фільософа Канта, бо всі його писання дуже трудні. Його порада мала такий наслідок, що скоро опісля робітники пішли по книжки Канта, як по свячену воду, і незадовго зорґанізували кружок до читання Канта. Коли робітників питали, яку користь вони мають з читання фільософії, один з них сказав: „Філософія учить нас що правда сумніватися про все, але вона вчить нас також відноситися терпеливо до всякого сумніву."

Звязки між ріжними рухами.

Дуже важним для цілого культурного руху є факт, що в нутрі кождої ґрупи й між поодинокими ґрупами існують особисті звязки. Серед робітників наростають ґрупи приятелів, злучених взаїмним довірям та пошаною. Вислідом сих умов є гнучкість і конструктивність. Між поодинокими ґрупами наростає потреба кооперації, як приміром між працюючими й безробітними, між сільськими й міськими робітниками, між мущинами й жінками. Кожда ґрупа задержує свій особистий характер, але шукає нових форм кооперації через взаїмне довіря.

Не все йде за гроші.

Дуже важною признакою зацікавлення публичними справами є охота сповняти всяку службу для громадянства безплатно. Се відноситься передівсім до ріжних драматичних і співацьких кружків, які часто сповняють свої завдання, але про заплату не думають.

Всюди видно теж бажання навчитися ще більше про дану справу, стремління розуміти краще всі питання, зачіплені якоюсь діяльністю. Анґлійський робітник не ображається, коли йому хтось скаже, що він чогось не знає. Він знає, що він богато не знає, і він того не стидається. Він не знає й хоче навчитися. Як довго він хоче вчитися, він має надію навчитися, і не має чого стидатися. Стидатися свого незнання та закривати його бундючним удаванням, що він уже всі розуми поїв, було би признакою тільки чоловіка, який не має охоти або надії чогось більше навчитися.

Серед анґлійських робітників зріс приміром настрій вчитися при помочи подорожування по чужих краях. Колись Анґлієць згори дивився на Европу, на „континент", на чужі краї. Йому здавалося, що ніде нема краще, як в нього, в Анґлії. Нині він знає краще, і він хотів би подитися чужому народови в зуби та пізнати його життя та може дещо й від Німця навчитися. Великою допомогою для нього в сьому напрямку є недавно заведений додатковий рік шкільної науки, якого значну частину присвячується навчанню чужих мов.

Суть анґлійської цивілізації.

Може бути, що дехто не назве сього цивілізацією. Є богато таких людей, для котрих цивілізація міриться найвисшими осягненнями, які можливі тільки для кількох вибраних одиниць. Через те для европейського аристократа або американського міліонера се може не буде цивілізація. Однак се власне й є цивілізація на анґлійський лад. Анґлійська цивілізація все проявлялася найкраще в безінтересовній публичній службі та в безінтересовних суспільних зносинах. Сі саме стремління штовхають нині маси анґлійського народа шукати нового вислову. Він стремить до эцивілізовання цілого народа, себе цілого. Коли йому се вдасться, то світ побачить уперше демократичну культуру, і то небувалої висоти.

(Конець буде).

СЛАВНІ ЛЮДЕ, ЩО ЗАГИНУЛИ НАСЛІДКОМ НЕЩАСЛИВОГО ПРИПАДКУ.

Траґічна смерть славної танечниці **Ізидори Дункан,** яка задушилася власним шалем, що замотався за колесо авта, — пригадує богато інших славних людей, що згинули траґічною смертю. **Петра Кіріе,** славного французького хеміка, відкривця раду, в 1906. році в Парижі переїхало авто тягарове на мості і він згинув на місці. Славний французький письменник **Еміль Золя** (якого 25-літні роковини смерти святкували Французи саме цього року) помер наслідком зачадження вуглевим квасом. Князь **Юрій Комберлянд** згинув під автом, яке перевернулося на нього. На славнім пароплаві „Тітаніку" в 1912. році потонули: готелевий маґнат **Джан Астор,** президент залізничого тресту **Карло Гейс,** американський письменник **Яків Фюртел** і анґлійський письменник-журналіст **Вилієм Стед.** В 1914 році згинув підчас корабельної катастрофи славний анґлійський автор **Лаврентій Ірвінґ.** Смерть у филях моря найшли теж: адмірал анґлійської фльоти **Кіченер** і славний російський маляр **Верещаґін.** Гріб на дні моря найшов і **Іван Орт,** бувший Габсбурґ, що для жінки вирікся своїх прав і назвища. Одначе не є певне, чи він згинув. Були чутки, що Іван Орт вирятувався з катастрофи і жив іще довго самітний.

Гарний образ.

Маляр: — Я постановив подарувати свій найгарніщий образ якомусь добродійному товариству. Якому би ти радив?

Приятель: — Подаруй його заведенню для сліпих.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ЧИ ОБЕЗПЕЧЕННЯ МИЛОСТИНЯ?

Вилієм Ґрін, голова Американської Федерації Праці, заслужив собі своєю заявою про обезпечення проти безробіття на неприхильну критику.

Не минуло ще дня, а вже проти його заяви виступило богато людей.

Ґейвуд Бравн, фейлетоніст нюйорської ґазети „Телеґрам" та соціялістичний кандидат на конґресмена, каже, що не обезпечення від безробіття розвязує справу дорогою милостині, але ми досі розвязуємо справу милостинею. „Бредлайни, зупні кухні, — отсе є наша розвязка, а все те милостиня."

Безробіття треба розвязати в сей спосіб, щоби безробітний мав допомогу, яка вважається законним тягаром на промислі, в якому робітник занятий.

Іншими словами, до коштів виробу всякого товару належить також удержання робітників у час безробіття.

І се певно не є милостиня, даровизна, бо на неї складається власне робота самого робітника.

РОБІТНИЧІ ЮНІЇ ТЕЖ НЕ ЗА ҐРІНОВУ ЗАЯВУ.

У той самий день, коли Ґрін видав свою заяву, в Ню Йорку зібралася конвенція юнії ткацьких робітників.

Як чути з балачки делеґатів, ба навіть урядників юнії, вони теж не всі приймають думки Ґріна. Правда, юнійний уряд говорить про вирішування всіх питань промислу дорогою конференцій між робітниками й підприємцями, але сі конференції справи безробіття, яке допікає й робітникам у ткацькому промислі, для вирішення безробіття нічого не зробили, ба навіть про неї не говорили.

Робітникам мусить бути ясно, що сею дорогою безробіття не заглаїти.

БЕЗ ГРОША НЕМА НАУКИ.

З нагоди початку шкільного року в місті Ню Йорку місцеві ґазети пригадують деякі цікаві факти з історії шкільництва.

Коли Ню Йорк був ще місточком, до нього приїхав з Голяндії вчитель Адам Ролянтс. Він мав від міського уряду лайсенс учити діти. В архівах заховалися докази, що Ролянтс не міг удержатися зі свого вчителювання та що він мусів займатися попри вчительство ще пранням білля, рубанням дров та різництвом.

Є теж докази на те, що наука сього ліценціонованого вчителя не стояла на високому рівні. Але ніхто йому за те не дивується.

Нині в Ню Йорку інакші часи. Де колись один учитель не міг удержатися з учителювання та мусів заробляти на прожиток рубанням дров і пранням шмаття, там нині є 30,000 вчителів і вчительок, які мають гарні пенсії, що вистарчають їм на прожиток, принаймні так, що вони не потребують ні рубати дров, ні прати шмаття ні помагати в різницях. Кромі них є в Ню Йорку ще кілька тисяч інших, готових учити кождої хвилі, коли тільки отвориться посада.

До таких учителів, удержуваних громадянством у відповідний спосіб, громадянство ставить зовсім інші вимоги. Від них вимагається наперед відповідного знання, далі невпинного доповнювання сього знання та розуміння способів навчання, постійної поправи сих способів, — словом, присвячення всего життя сьому званню навчання молодих людий.

Д-р Остап Грицай.

З ФРАНЦУСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нові напрями. — Останній роман Кльода Ане: "Mayerling". — З найновіших публікацій про Ж. Клемансо.

(2)

Здавалося іменно на перший погляд, що як що коли, та саме після такої війни, як ота, що ми її пережили, ми повинніб протверезіти вщерть і на довго, тай покинути всякі фантастичні думи й фантастичні мрії як непотрібний і зайвий баляст душі. Але це так тільки на перший погляд. Бо наскільки війна з одної сторони примушує людину думати тверезо про те, як зберегти життя та свою екзистенцію наперекір усяким небезпекам, що їй загрожують, то з другої сторони вона в далеко значнішій мірі, ніж звичайно, розбуджує в людині душевне життя саме по тій лінії, яка є протилежна всякій розсудній тверезости думки, а іменно — по лінії тривоги. А всяка тривога, це, як нам усім добре відомо, одно з найглибших жерел нашої фантазії, тобто уяви.Ніколиж людина не уявляє чи-там фантазує так живо, так легко і так яскраво, як тоді, коли вона в великій трівозі. Я сказавби навіть, що ніяка і найстрашніша небезпека в суті речі ніколи не є така, якою її заздалегідь уявляє стривожена людина. Стривожений ум людини вигадує з подиву гідним поривом фантазії подробиці стількиж неймовірні, що і вражаючі своєю надзвичайністю і дається тероризувати безумній трівозі навіть тоді, коли має нагоду переконатися, що більшість вигаданого страхіття це просто неправда. В епоху великих пошестей нпр. уява мешканців даного середовища вигадує вам такі фантастичні оповідання про те, як то пошесть в такій і такій то постаті ходить по людських хатах, убиває грозою своєї появи конаючих і знеможує живучих, що через те ратункова акція иноді — головно між темним народом — зовсім утруднена, бо немає людини, яка зважиласяб поглянути реальній небезпеці відважно в очі. І з такою самою нечуваною енерґією свойого пориву працює людська уява і в грозах війни. Скільки найстрашніших поголосок попереджає з правила оконечний прихід сподіваного ворожого війська! І скільки таких поголосок лишається в вірі народу ще й опісля, вже то того, як можна було переконатися, що може ті вороги не були такі жорстокі, як говорилося! Бо раз розбуджена і вщерть розбурхана трівога в душі людини працює невпинно далі; вона миттю звязує природні події з надприродними, світ людей зі світом духів, життя туземне з засвітним, добачує між ними чудні, ніким незбагнені взаємини і ставляє так чисто людські події на самім розмежжу між світом видимим і невидимим. Такої великої трівоги зазнали ми протягом воєнних і післявоєнних літ до несхочу, ми перепоїлися нею вщерть і от і література нашого часу не могла лишитися без її трівкіших слідів. Творча душа, що перейшла крізь усі воєнні пекла, мусіла добути змоги тіснішого звязку зі світом недійсности, з тим засвітом душі, куди сягає тільки око уяви, вигострене найтоншими тремтіннями трівоги й болю. І саме тому ми сьогодня близші і до всякого роду містицизму: соціяльного, фільософічного чи навіть чисто релігійного. Зруйнована війною дійсність життя заставила нас шукати точки трівкого пристановку в тій висшій дійсности, що її творить безмірний світ душі. Колишній натуралізм з його точнісіньким розмальовуванням будещини з усею її дрібничковістю та її варварством — це далеко не ідеал модерного письменника, а з цим і модерного читача. Йому треба чогось надзвичайного, надприродного своєю силою, все одно, доброю чи злою, треба могутнього страждання або могутнього тріюмфу людини над химерною дійсністю, треба підйому, всилу якого він видвигавсяб понад тісні овиди видимого. От і чому в модерного письменника фантастична мрія такий преважний творчий орґан, що рівноважить в нього — коли не перевисшає! — своїм значінням чисто обсерваційне чуття. І от чому він, замісць розмальовувати з подрібною вірністю невибагливу поверхню душі пересічної людини, воліє темні глибини душ, захоплюваних надзвичайними почуваннями. Тут зазначується той своєрідний психольоґічний еґзотизм, який не менше, як еґзотизм простору знаменний для письменства нашого часу.

II.

Зясувавши так хоч коротко розбіжні шляхи сучасної письменницької творчости, я хочу поки-що з безлічі тих творів світової літератури, які появилися в останньому часі, обговорити докладніше одну, цікавий саме для нас, Українців, з неодного погляду. Є це найновіший роман згаданого вже мною французького оповідача Кльода Ане (Claude Anet), якому наголовок: „Mayerling"*). Коли на весну ц. р. перші примірники цієї книжки появилися за елеґантними шибами віденських книгарень, то Віденці розхапували її може ще більш жадливіше, ніж французькі читачі в Парижі, і пан Ане може похвалитися, що його роман дочекався вже 17 видань. Справді — immense succes! І так і приковує вас до себе біла окладинка з тим одним преважним, ніколи у свідомости народів незабутнім словом: Маєрлінґ. Бо воно, наче коротким згуком револьверового вистрілу пригадує вам ту нечувану траґедію в родині передостаннього цісаря Австрії, Франца Йосифа, яка на чверть століття перед світовою війною була її першою провісницею, першим катастрофальним потрясенням австро-мадярською імперією перед її оконечним розвалом опісля — у світовій війні. Я ще сьогодні пригадую собі з моїх хлопячих літ дуже точно, яке небувале враження зробила перша вістка про катастрофу в Маєрлінґу нпр. в нашім, тоді ще ідилічно затишнім Дрогобичі. По всіх камяницях чорні жалобні стяги від дахів до землі, всі крамниці, всі прилюдні льокалі позамикані, по вулицях заплакані люде, скрізь таке великанське схвильовання, що здавалося, начеб і небо прислухувалося тому, що котиться таємним криком по просторах міста. І колиб це тоді, того пропамятного дня, 30. січня 1889 р., та потрясаюча вістка з Відня про траґедію в Маєрлінґу була хоч однозначна, хоч безсумнівно певна в усіх подробицях своєї грози! А то вона з самого початку була прислонена непрослідимими серпанками страшної тайни, яких ще й до сьогодні світ не вспів розслонити всецідо. Рудольф, одинокий син цісаря Франца Йосифа, укоханий народами наслідник престола монархії, надія народів та імперії — раптом, так проголошувала вість — помер. В місцевости Маєрлінґ, недалеко Бадену близь Відня, куди виїхав був на ловч. На удар серця — казалося в першому урядовому оповіщенню. Але вже в два дні опісля принесли урядові орґани в Відні і Будапешті короткий комунікат того змісту, що „кронпринц Рудольф не вмер на удар серця, а згинув самогубною смертю, застрілившись по причині нервового розстрою". Ну — як світ світом не стрілялися наслідники престолів по причині якихось там недуг; на цеж у них найкращі лікарі з усього світа, а Рудольф, тридцятьодинлітний гарний мужчина стояв саме, здавалося, в силі свойого віку і здоровля.

(Дальше буде).

*) Paris, Grasset 1930.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

СВІЙ ДО СВОГО.

Як мило звучить цей клич. Та чи в дійсности ми зрозуміли вже цей клич і чи придержуємося його й чи поширюємо його? Деж там. Ми йдемо до свого хіба тоді, коли нема вже до кого иншого піти.

Вправді є між нами люде свідомі, котрі до чужого не ходили й не йдуть, а до своїх бизнесменів, фахівців та ремісників. Є наші люде, котрі вже трохи призвичаїлись ходити до своїх і хочби часом прийшлось трохи дальше піти, то вони всеж таки йдуть до свого. Але ще дуже богато є таких, котрі до свого йдуть тоді, коли Жиди позамикають на свята свої склепи. Тому на жидівські свята, коли всі жидівські склепи замкнені, тоді українські ґросерники, пекарі й бучері мають стільки покупців, що не можна всіх задовольнити, але по жидівських святах знову торг упадає в українських склепах.

Колиб така торговля була в наших склепах цілий рік, як на жидівські свята, то тоді й наші торговці добре стоялиб і моглиби більше жертвувати на народні цілі. А тепер богато наших дрібних торговців ледви животіють. А чому? Тому тільки, що Українці до них заходять лише в наглій потребі.

Між нами є ще й такі люде, котрі заходять до українських склепів тільки перед Різдвяними святами на пару днів, або перед пікніком чи балем, щоби потім прийти з колядою або продати білєт, а потім знова нема їх цілий рік у склепі. Мені скоївся такий випадок. До мого склепу зайшов один мій знайомий Українець, котрий вважає себе за свідомого, бо належить до товариства, до хору, до поступової церкви і т. д. Мій склеп знаходиться проти його дому. Та він загостив до нього лише яких пару днів перед Різдвяними святами. Похвалив українських бизнесменів: „От бачите, казав він, — як то наші бизнесмени все тримають чисто й у порядку, а по жидівських склепах бруд і нечистість, коти на хлібі сидять, а в фасолю паскудити ходять, а наші люде купують у Жидів, бо то кошерне. От і я ходив до Жида купувати, але тепер уже пришлю свою жінку до вас купувати". І справді його жінка зайшла до мого склепу кілька разів перед Різдвяними святами дещо купити, а на саме Різдво останній раз. На другий день свят її чоловік, себто мій знайомий, прийшов вечером ще з двома людьми по коляду. Я дав йому „коляду", а потім нашого поступовця та його жінки я більше не бачив у моїм склепі.

Одного разу я здибався з ним випадково, коли я вже продав склеп. Я спитав його, чому він до мого склепу більше не заходив. На це він відповів мені: „Та я на нікого не гніваюсь, тільки ми вже звикли до Жида ходити, бо ходимо до нього вже кілька років і Жид нам нічого злого не зробив, і просив нас, щоби ми дальше до нього ходили. Моя жінка далі до нього ходить купувати".

Ми з дому привикли так, що все й за всім ішли до Жидів, бо наш нарід торговлею не займався, кажучи, що заниматися торговлею це нечесне діло. Тому в краю дійшло до того, що на наших землях торговля опинилася в чужих і дійсно нечесних руках. Ми не були свідомі того, що хто має торговлю, промисл і фінанси в своїх руках, той є справжнім хазяїном країни. Ті, котрі скорше від нас узялися за торговлю й промисл, тепер уже зосередили великі капітали в своїх руках, котрі є рішаючим міжнароднім чинником. Мусимо знати, що всі теперішні багатії зачали колись з малого, бо з малих промисловців і купців повстають великі торговці, а з малих підприємців повстають великі фабриканти, а з малих капіталів складається великий капітал.

Та наші люде, котрі тяжко працювали на свій гріш, бояться дати його до бизнесу, бо думають: „ануж страчу". Чужинці також часами тратять і то навіть великі суми, але вони тим не зражуються, а зачинають знову з початку, беручи досвід з попереднього, бо там, де загублено, можна знайти.

Ще одна біда з нами, що коли ми стратимо свої ощадности, тоді тратимо також і голову і стаємо безрадними. А міжтим люди иншої народности стараються знову зачати свій бизнес, маючи вже досвід з попереднього.

Звичайно, коли хто купує чи зачинає якийсь бизнес, чи якесь підприємство, то він повинен все точно провірити, розпитати й порадитися зі совісними бизнесменами чи фахівцями, бо найбільше наших людей натягають при продажі їм бизнесів. Треба бути обережним і не піддаватися ріжним обманцям та пройдисвітам, котрі накидають ріжні бизнеси, підприємства та купівлі, які вже давно дають лише страту.

Дивімся на бизнес з отвертими очима й стараймося його зрозуміти, а тоді можемо вийти перед світ, як люде бизнесово вишколені, а наші бизнесмени зможуть рівнатися безнесменам инших націй. А передовсім пособляймо один одному.

Василь Кацюбій,
Ню Йорк, Н. Й.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ДІТРОЙТ, МІШ.

Голосуймо на українських кандидатів.

Коли ми хочемо добитися кращої долі, то мусимо інтересуватися політикою. Де тільки можливо, повинні Українці брати живу участь в американській політиці. Інакше шкода було нам ставати горожанами того краю.

Українці у Дітройт і околиці вже зрозуміли сей клич. При міських виборах ішли вони минулого року зорґанізованою силою. Про се знали всі партії.

В Гемтремк, — де кандидував на радного д-р Кібзей — всі орґанізації створили один виборчий комітет і на сором иншим противникам — доказали, що Українці становлять в Гемтремк поважну силу.

При виборах дістав д-р Кібзей поверх 1,300 голосів. Бракувало ще несповна сотки голосів до вибору.

Так тепер зачали вже з нами більше числитися. Дехто з Українців вже дістав міську роботу, а д-р Кібзей дістав посаду міського лікаря. Це тільки початок, а як так будемо йти далі, й зорґанізуємо силу, то здобудемо більше.

За тиждень будуть у нас нові вибори. На жаль, ми тепер не є так добре зорґанізовані.

На суддю до „Трафік Корт" кандидує адвокат Й. Чарновський. Треба подбати, щоби йому дати сильне попертя з нашої сторони, бо це свій чоловік, Українець, дуже популярний в американських кругах. І яка це була би радість, яка гордість, — як би ми мали хоч одного Українця суддею в Дітройт!

Отже забудьмо на всі незгоди та ворожнечі, а памятаймо, що це наш чоловік і всі голосуймо на нього.

Дуrим кандидатом на політичній оферті є д-р А. Т. Кібзей. Кандидує він на делеґата на Републиканську Конвенцію з округи Вейн. Українці з міста Гемтремк повинні всі як один голосувати в день виборів на д-ра Кібзея.

Політикуймо й сварімся, але дня 9. вересня спішім усі до виборчої урни і голосуймо на українських кандидатів.

Політик.

ТРАМВАЄВІ ПРИЄМНОСТИ.

На перестанку грубий, чепурно одягнений панок всідає на плятформу трамваю. По хвилині приходить кондуктор давати квітки та через неувагу наступає йому на черевик, на блискучий черевик грубого панка.

— Вибачте — виправдується чемно кондуктор.

— Ну, щось такого! Скажіть же, — викрикує панок, — чи не можете вважати?

— Дуже перепрошую вас! Простіть!

— „Перепрошую!", то так говориться... Цеж не зміняє справи. Не потребуете своїми чоботищами ступати на ноги гостям.

— Мені дуже прикро...

— Е, що мені з ваших „прикростей"?

— Алеж, пане, я не зробив цього нарочно.

— Ну, ну, добре, мовчіть. Виж не знаете, до кого балакаєте!

Отже тепер бідний кондуктор, думаючи, що то певно якийсь управляючий директор, не відзажився промовити більше ні слова й входить до середини воза дальше давати квітки.

А тимчасом той грубий панок не перестає нарікати на правильну нечемність та неввічливість урядовців взагалі, а шоферів і кондукторів зокрема. Старається навіть узяти за свідків двох панів, що стоять з ним на плятформі, і говорить до них, начеби питав їх про гадку.

Але ті оба панки не говорять ні слова.

Та той дальше говорить:

— Але то його буде дорого коштувати!... Ось такий... і до того не знає, хто я є!...

Кондуктор сходить на плятформу.

Панок чимраз більше обурюється, чимраз більше червоніє з люти та накидається на нещасного кондуктора.

— Так, панцю, то легко заробляти гроші, коли до того ще робиться так лихо свою службу!... Але ви, панове урядовці, булиби справді незвичайно щасливі, колиби публика ніколи не звернула вам уваги... Але я, — е, я вам то скажу.... І, побачите зараз донесення! Почекай, панцю!... Ви не знаєте, хто я є, — але пізнаєте!...

— Але, пане, — протестує кондуктор, — прецінь я нічого вам обидливого не сказав!

— Ну, добре, добре! Я знаю то, що я сказав! Зараз побачимо... Ви пізнаєте, хто я є, мій пане... Зараз будете знати, хто я є.

Ті два панове на плятформі дальше нічого не говорять і вдоволяються заміною поглядів.

На перестанку панок знову починає; кондуктор уже не відповідає нічого.

— Дорого заплатите за свою неувагу. Зараз довідаєтеся, скільки коштує вас така нечемність супроти мене, любий панцю! Це я вам кажу!... Ви не знаєте, хто я є, але зараз пізнаєте!...

Зкінці виведений з рівноваги один з тих двох панів на плятформі, молодий брунет, високий і сильний, беручи отверто в оборону урядовця, каже ці прості слова:

— Коли кондуктор вас не знає, то я вас знаю.

Панок нараз блідне, бачучи, що загнався задалеко.

— Ви мене знаєте, пане? — спитав.

— Так, знаю вас... знаю, що ви є... Впрочім тому, що хочете робити неприємности цьому кондукторові, то ось даю свою візитівку йому, щоби посвідчити йому... прошу, пане кондуктор, ось моя карта...

— Щиро дякую.

— Але, мій пане, — говорить боязливо панок, — коли мене знаєте, то звідкіля мене знаєте?

— То не ваша річ. На жаль, добре знаю, хто ви є.

— Справді?

— Так, а навіть вам скажу зараз, хто ви є...

Трамвай доїхав до чергового перестанку. Молодий панок зіступає з плятформи.

— Ви є, — каже й зіступає на ступінь, — ви є ідіот!

А тимчасом трамвай швидко відїжджає разом з грубим панком, що цілковито здурнів, лишає на вулиці молодого брунета, а всі пасажири вибухають нестримним сміхом.

З французького подав
Корнило Яворівський.

Він не глухий.

На дворі зірвалася сильна буря і почало сильно греміти. Батько вибіг з хати і кричить до сина, що складає сіно на стриху:

— Василю, гей, Василю, ходи надолину, бо гремить!

— Та я не глухий, я й звідси добре чую, що гремить, — відзивається син.

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

РОМ, Н. Й. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 121, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що надзвичайний мітінг відбудеться в неділю, 14 вересня, в годині 1.30 попол., зараз по Сл. Божій. Проситься всіх членів прибути на час до ґалі Klara, 225 S. Washington. Довгуючих членів проситься вирівнати свої залеглости, бо інакше будуть суспендовані. По мітінгу в годині 3-тій буде загальна нарада трох товариств в справі У. Н. Дому в Ром, Н. Й.

САВТ ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. Отсим повідомляється всіх членів Тов. „Просвіта", від. 312, що місячний мітінг відбудеться 14 вересня, в годині 4-тій пополудни, в У. Н. Домі на Делмор Евеню. Проситься всіх членів прибути, бо будуть важні справи до вирішення. Довгуючих напоминається вирівнати свої вкладки. — Андрій Загута, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. ім. Дмитра Вітовського, від. 375, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 14-го вересня, в годині 1-шій пополудни, в Січовім Домі. Кождий член має явитись на зборах і вирівнати вкладки. Буде вибір комітету до роботи на бали. Проситься о приведенне кандидатів на членів. — І. Чопик, предс.; С. Крутий, секр.; Текля Паращак, кас.

БРУКЛИН, Н. Й. Укр. Тов. Дністер, від. 310, повідомляє всіх своїх членів, місцевих і позамісцевих, що триквартальні збори відбудуться в суботу, 13 вересня, в годині 7.30 ввечер, в словенській ґали, 724 Leonard St. Проситься всіх членів прибути на збори в означений час, щоб кождий член знав, що рішається на зборах. — В. Сенишин, предс.; Т. Шевчук, кас.; Д. Багрій, секр.

НОРТГЕМПТОН, ПА. Тов. Укр. Січових Стрільців, від. 44, повідомляє своїх членів, що мітінг відбудеться в неділю, 14 вересня, в годині 2-гій пополудни, в Укр. Ґали. Взивається всіх членів, а особливо довгуючих по кілька місяців, прийти і вирівнати свої довги. Кождий член повинен знати, що неможливо є, щоби відділова каса закладала за него вкладки по кілька місяців. Члени, котрі не вирівнають своїх залеглостий будуть суспендовані, а ті члени, що були суспендовані минувшого місяця, коли не зголоситься сего місяця, будуть виключені. — В. ..нашка, предс.; А. Мазур, кас.; Л. Девчук, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. ім. Князя Данила, від. 356, повідомляє своїх членів, що місячний мітінг відбудеться в суботу, 13 вересня, в годині 8-ій ввечер, в Народ. Домі, 3322 N. Lawrence St. — М. Долинний, предс.; Теодор Черевка, секр.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. Бр. св. Арх. Михаїла повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що триквартальний мітінг відбудеться в суботу, 13 вересня, в годині 7-мій ввечір, в У. Н. Домі, 214 Fulton St. Обовязком є кождого члена прибути на цей мітінг, і хто має знакомих повинен привести на сей мітінг і вписати їх в члени. На мітінгу будуть важні справи до полагодження. Буде справозданнє контр. комісії. Не явившийся член заплатить кару після статута. — Я. Лещак, пр.; П. Остапчук, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Тов. Над Збручча, від. 280, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 14 вересня, в годині 1.30 пополудни, в Укр. Горож. Клюбі, 618 West Lackawanna. Проситься всіх членів прийти, бо є дуже важні справи до полагодження. Члени хорі мають явитися на зборах, бо в противнім разі втратять хору запомогу. — В. Величко, голова; Г. Скалацький, скарбник; С. Грещук, писар.

ВУДБАЙН, Н. ДЖ. Бр. св. О. Николая, від. 378, повідомляє своїх членів, щоби прийшли на мітінг 14 вересня, в неділю, в 7-мій годині вечері, бо є важні справи до полагодження. Буде справа Сиротинця. Неявившийся член заплатить кару після ухвали членів. — Вас. Гальчук, пр.;

НЮ ЙОРК, Н. Й. Укр. Запомогове Тов. Дністер, від. 361, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що збори відбудуться в суботу, 13 вересня, в У. Н. Домі, 217-19 Іст 6-та вул. Се є триквартальний мітінг, тому кождий член має явитись на сих зборах, точно в годині 8-ій вечером. Довгуючі члени мають вирівнати свою належитість, бо в противнім разі будуть суспендовані. Також ті члени, котрі вписались на пікніку, мають явитись перед осмою годиною. Неявившийся член без оправдання буде відвічальний після статута. — Е. Гузар, голова; Д. Костишин, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 292, подає до відома усім своїм членам, що місячні збори відбудуться в неділю, 14 вересня, в годині 12.30 попол., в ґали при Кліпперт ул. Звертається увагу тим членам, котрі мають звичай зволікати з вкладками, щоб вже раз старалися вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі поступиться з ними після статута. Також члени мають платити за свої діти, бо секретар не може кождого місяця докладати своїми грішми. — Іван Форись, предс.; Володимир Візник, кас.; Петро Кізел, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 156, повідомляє своїх членів, що триквартальний мітінг відбудеться в неділю, 14 вересня, точно в годині 1.30 пополудни, в Литовській Ґали. Просимо всіх членів прибути на цей мітінг, бо є важні справи до полагодження. Котрий член не прибуде на мітінг без важної причини, заплатить кару 50 ц., а урядник 1 дол. — Н. Іщук, предс.; П. Левицький, кас.; В. Новак, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. Любов, від. 45, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 14 вересня. Проситься кождого члена явитися, бо є важні справи до полагодження. Члени, що не вирівнають своїх вкладок, будуть суспендовані. — Н. Ю. Сеник, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. Буковина повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 13 вересня, в годині 8-мій ввечір, в Укр. Роб. Домі, 15 Іст 3-та вул. — М. Т. Паламарук, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Зоря", від. 69, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 13 вересня, в годин і8-мій ввечір. Проситься всіх членів прибути на збори, бо є важні справи до полагодження. — Мих. Ляктеп, секр.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Бр. св. О. Николая, від. 4, повідомляє своїх членів, що місячний мітінг відбудеться в суботу, 13 вересня, точно в годині 7-мій ввечір, в У. Н. Домі, 72 Моріс ул. Проситься членів явитись на означений час і вирівнати свої вкладки. Довгуючі члени будуть суспендовані. — Йосиф Крайник, предс.; Василь Глива, кас.; Семен Кусень, секр.

Іван Черкас, кас.; Никола Кузан, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. Тов. ім. Мих. Грушевського, від. 219, повідомляє всіх своїх членів, що надзвичайні збори відбудуться в суботу, 13 вересня, в годині 8-мій ввечер, в Укр. Прав. Ґалі, 179 Корі стр. Обовязком є кождого члена бути на мітінгу. Неявившийся член буде караний після статута. — М. Боднар, предс.; П. Псуй, кас.; А. Мудровський, секр.

ПОЗІР! CENTRAL FALLS, R. I.!

ЗАХОДОМ ТОВАРИСТВА
ім. ІВАНА ФРАНКА,
відділ 93 Укр. Народ. Союза,
— відбудеться —

ВЕЛИКИЙ ПІКНІК

В НЕДІЛЮ, 14 ВЕРЕСНЯ 1930

НА ФАРМІ п. С. БАРАНА,
Вест Рівер ул., Норт Сіконк, Масс.

Просимо шановних Українців з Central Falls, Pawtucket, Providence і околиці до численної участи. Члени Тов. ім. Івана Франка повинні всі явитися. Місцевих будуть возити боси з Гай і рі Сентрал улиць як і попередних пікніків. За добру забаву ручить 211

Комітет.

Вразі дощу пікнік відбудеться на другу неділю, то є 21-го вересня с. р.

ПОЗІР! ГОРА МІСТА НЮ ЙОРКУ, ОКОЛИЦЯ 106 УЛ., ПОЗІР!

Отсим повідомляемо Шановних Родичів, котрі вже посилали і тих, котрі хотіли би посилати свої діти до Української Школи сего року, що ЗАПИСИ вже розпочалися і відбуваються у шкільного секретаря кождого дня від год. 6 ввечер, а наука нічнеться в слідуючий понеділок, 15 вересня, від год. 5 до 7-мої і буде відбуватися кождого понеділка, середи і пятниці. Проситься, хто би з Шановних Родичів хотів свої діти вписати, то прошу зголоситись до секретаря на адресу:

ПЕТРО СВИСТУН,
162 E. 114 ST., Ap. 16, NEW YORK.
Tel. University 2613.
211,3

КРИМ ПРОПАДЕ В МОРІ?

Утікачі з Криму кажуть, що можливе є, що цілий кримський півостров затоне в морі. Землетрус у тих сторонах спричинив вулькан, що є у стіп кавкаських гір. Він не відзивався довгі літа, а тепер знову став вибухати, одначе його кратер замкнувся, і вульканічна лява творить собі на дні Чорного моря новий еруптийний вентель. Здається, що це місце вибуху є недалеко Криму, тому можливе, що не лише Крим, але і ціле північне побереже Чорного моря загрожені і можуть запастися під водою.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписана, складаю щиру подяку Головному Урядови У. Н. Союза за уділення запомоги мому мужеви Н. Сливінському, членови 121 відділу з Ром, Н. Й., в сумі 50 долярів з фонду запомогового.

Хай живе і розвивається У. Н. Союз!

Софія Сливінська,
Лісендер, Н. Й.

Помилка.

Василь (стрічає товариша зі старшою жінкою): — Дуже мені приємно пізнати твою матір.

Антін: — Це моя жінка.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ